

Nr 22

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner angående tullklareringen av flygplan.

(1:a avd.)

Yrkande

I de likalydande motionerna I: 791 av herrar *Strandberg* och *Brundin* samt II: 901 av herr *Clarkson* och fru *Sundberg* hemställs

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att gällande tullbestämmelser i vad avser allmänflyget överses med beaktande av vad i motionerna anförts.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt luftfartsverkets anvisningar för flygning med privata luftfartyg till utlandet skall vid planering av sådan flygning beaktas huvudsakligen följande.

För alla flygningar till eller från svenskt territorium skall färdplan lämnas.

Start och landning i Sverige skall, som föreskrivs i tullstadgan, ske på tullflygplats om inte undantag i förväg medges av tullmyndigheten.

Tillstånd för flygning till eller över berörda länder skall inhämtas då detta fordras. För trafik mellan de nordiska länderna behövs inte något särskilt tillstånd, men i vissa fall skall färdplanen ha kommit vederbörande myndighet i grannlandet till handa före gränspassagen.

Erforderliga informationer angående berörda flygplatser och flygsträckor skall inhämtas. Sådana informationer kan erhållas genom personligt besök hos de statliga civila trafikledningarna.

Vid flygning utomlands skall — förutom certifikat, nationalitets- och registreringsbevis, luftvärdighetsbevis, resedagbok m. fl. handlingar — medföras tullpass för luftfartyget som bevis för att detta utklarats från svensk tullflygplats.

Som framgår av vad ovan angetts får luftfartyg som inkommer till tullområdet landa på annan plats än tullflygplats endast om särskilt tillstånd (trafiktillstånd) lämnas. Ansökan om trafiktillstånd skall skriftligt eller telegrafiskt göras hos distriktstullanstalten inom tulldistriktet senast 24 timmar före besöket. I särskilt fall kan tullanstalt lämna tillstånd även om ansökan inkommit senare. — Om skäl därtill finns kan generaltullstyrelsen lämna generellt tillstånd för ett år. Med sådant tillstånd förknip-

pas vissa villkor, t. ex. att anmälan om flygningen i varje särskilt fall skall ske i så god tid att tullpersonal kan utöva erforderlig kontroll. Vidare kan föreskrivas att tullpliktiga varor inte får medföras och att vederbörande skall ställa sig till efter rättelse de övriga föreskrifter som tullanstalten kan meddela.

Befälhavaren på luftfartyg, som inkommer till eller skall avgå från tullområdet, skall anmäla sig hos tullanstalten för tullklarering. Anmälan skall utan dröjsmål eller senast då luftfartyget är färdigt att avgå göras skriftligen och innehålla noggrann redovisning för luftfartyget och vad däri föres, avgångs- och bestämmelseort o. s. v. Uppgift skall numera lämnas även om de passagerare som medföljer.

Enligt meddelande från tullverkets bevakningsbyrå den 1 april 1969 angående skärpt kontroll av viss utrikes lufttrafik har efter framställning från generaltullstyrelsen överläggningar hållits med representanter för luftfartsverkets centralförvaltning och krigsmakten under våren 1969. Därvid träffades överenskommelse om samordnande åtgärder i syfte att nå en striktare kontroll främst av allmänflyg (affärsflyg, sportflyg m. m.) i utrikestrafik. Trots att tämligen klara och utförliga bestämmelser funnits beträffande anmälningsplikt, flygvägar, tillåtna landningsplatser etc., hade dessa bestämmelser genomgående tillämpats alltför liberalt, vilket lett till en icke tillräckligt effektiv kontroll av denna trafik. Nämda myndigheter förklarade sig beredda att medverka till en mera strikt tillsyn beträffande efterlevnaden av bestämmelserna.

Liknande regler gäller i princip även för andra transportmedel än luftfartyg. Muntlig anmälan för tullklarering skall göras för transportmedel som inkommer i egentlig gränstrafik eller för fordon som medför endast resande och deras effekter. Vidare är trafikant mellan Sverige och Norge fritagen från skyldighet att anmäla fordonet för tullklarering om han inte medför varor utöver vad som fritt får medföras. Han är däremot skyldig att hålla sig till allmän farväg intill dess resan i tullhänseende är avslutad. Det kan också nämnas att särskilda lätnader gäller bl. a. för vissa fritidsbåtar.

Tullstadgan ger generaltullstyrelsen omfattande befogenheter att meddela föreskrifter om jämkning i tullkontrollens omfattning och inskränkning i eller utvidgning av rättighet och befrielse från skyldighet enligt de i tullstadgan givna trafikbestämmelserna.

Med anledning av berättelsen från Nordiska rådets samfärdselkommitté för tiden december 1961—december 1962 väckte herr Lundström ett tilläggsförslag om ökad rörelsefrihet mellan de nordiska länderna för mindre flygplan. I förslaget hemställdes, att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att undersöka förutsättningarna för en ordning för internordisk trafik enligt vilken lätta flygplan, inregistrerade i något av de nordiska länderna, får anlita flygplats utan att vara skyldiga lämna tull-

anmälan, under förutsättning att tullpliktigt gods icke medförs ombord, och att dylika plan utgår ur förteckningen över sådan krigsmateriel, beträffande vilken fordran på utförelsevis uppställts. Trafikutskottet föreslog utan närmare motivering rådet att rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna att minska gränsformalitetserna i allmänhet för den internordiska flygtrafiken. Rådet antog denna rekommendation (nr 29). — Genom kungörelse den 16 september 1966 (SFS 1966: 531), som trätt i kraft den 1 januari 1967, har krigsmaterielkungörelsen ändrats så att exportförbudet avser endast för militärt bruk utformade luftfartyg. Även om flygplan av typ MFI 9 åter tagits in i krigsmaterieförteckningen (SFS 1969: 465) har således inom området för krigsmaterielkungörelsens tillämpning i stort sett de lättnader för den privata flygtrafiken inom Norden uppnåtts, som åsyftas i rådets rekommendation.

Som framgår av meddelanden från de nordiska länderna till Nordiska rådets 12:e—17:e sessioner åren 1964—1969 har frågan om lättnader i gränsformalitetserna för den internordiska flygtrafiken varit föremål för fortlöpande förhandlingar. Tullförvaltningarna i de olika länderna har beslutat att formerna för samarbete skall utexperimenteras i flygtrafiken mellan Sverige och Norge, och att frågan därefter skall tas upp till förnyad prövning. Enligt meddelande från Sveriges regering den 20 december 1968 har frågan om utvidgning av det svensk-norska gränstullsarbetet till att omfatta även viss flygtrafik behandlats bl. a. i den svensk-norska gränstullsarbetsnämnden, och vid sammanträde i Arvika den 24—26 april 1968 gjordes följande uttalande:

Nemnda var enig om å utvide grensetollsarbeidet til også å omfatte klarering av fly for hverandre i grensedistriktene. Man burde utvirke at bemyndigelse for samarbeid blir utvidet til å gjelde flyplasser utenfor kontrollsonen. Denne bemyndigelse burde gjøres generell slik at Tolldirektoratet og Generaltullstyrelsen senere kunne avgjøre hvilke flyplasser som burde trekkes inn i samarbeidet. Man burde videre søke å klarlegge hvilke krav som vil bli stilt av pass-/politi- og luftfartsmyndighetene ved de forskjellige flygninger. Nødvendige tillatelser fra nevnte myndigheter skal legges fram for tollvesenet før avgang og tollvesenet bør ikke bli belemret med å innhemte slike tillatelser.

Frågan om inrättande av kontrollzoner i fråga om flygtrafiken är under övervägande.

Tullagstiftningen är alltsedan år 1965 föremål för en allmän översyn. Enligt direktiven för tullagstiftningskommittén bör utredningen i första hand inriktas på en översyn av de bestämmelser som ingår i och har anknytning till bl. a. tullstadgan. Arbetet bör utmynna i förslag som bl. a. tillgodoser såväl behovet av en fortsatt rationalisering av tullverksamheten som de enskilda trafikanternas intresse av en enkel och effektiv tullbehandling.

Frågans tidigare behandling

I motioner vid 1969 års riksdag framställdes ett yrkande av samma innebörd som i de nu ifrågavarande motionerna. Motionärerna åberopade då att markbundna fordon får passera gränserna inom Skandinavien utan formaliteter och föreslog bl. a. att skyldigheten att avlämna skriftlig anmälan för tullklarering skulle slopas och tillståndsgivningen för landning på annan ort än tullflygplats förenklas. Med hänsyn till att färdplan för flygningen enligt gällande bestämmelser måste inlämnas till trafikledningen ansåg motionärerna att frågan kunde lösas genom en samordning mellan trafikledningen och tullmyndigheten.

Bevillningsutskottet (BeU 1969: 19) anförde bl. a. att föreskrifterna beträffande flygtrafiken måste ses mot bakgrunden av att tullkontrollen inte såsom vid landsvägstrafiken kan ske vid gränspassagen utan måste utgöras i samband med flygplanets start och landning. Om övervakningen skulle kunna upprätthållas, var det inte tillräckligt att tullmyndigheten i förväg fick kännedom om färdplanen, utan det var också nödvändigt att tullpersonalen vid varje särskilt tillfälle hade möjlighet att utföra kontrollen. Enligt vad utskottet erfarit utfördes kontrollen beträffande flygplanen liksom för landsvägstrafiken mestadels genom stickprov, och bestämmelser tillämpades i praktiken så att mer betydande svårigheter för flygtrafiken inte kunde anses ha uppkommit. — Utskottet delade motionärernas uppfattning att — i den mån så kunde ske utan att eftersätta möjligheterna till kontroll — förfarandet i möjligaste mån borde förenklas såväl för tullmyndigheterna som för de enskilda men framhöll att mer väsentliga lättnader emellertid torde kunna uppnås främst genom internationella överenskommelser. Med hänsyn till de utredningar och överväganden som pågick inom ifrågavarande område fann utskottet att en särskild utredning av frågan inte var motiverad.

Motionerna föranledde inte någon riksdagens åtgärd.

Motivering

Sedan våren 1969 har formaliteterna vid tullklarering av allmänflyget blivit ytterligare tillkrånglade och hämmar i dag allvarligt detta kommunikationsmedels fria rörelser. Att i dag utföra en flygning mellan t. ex. en skånsk flygplats och en näraliggande dansk är så krångligt och kostsamt att de flesta flygförare avstår därifrån.

Även om överväganden och utredningar redan pågår är det skäl att generaltullstyrelsen snarast slopar all form av tulldeklaration för flygplan som avgår till eller anländer från Danmark, Norge eller Finland. För denna internordiska trafik är säkerligen någon form av stickprovskontroll fullt tillräcklig. För en mycket stor del av allmänflygets gränspassager skulle därigenom en trafikbefrämjande lättnad åstadkommas.

Utskottet

I de förevarande motionerna yrkar motionärerna att gällande tullbestämmelser beträffande allmänflyget överses i syfte att åstadkomma lättnader för flygtrafiken mellan våra grannländer. Motionärerna anför bl. a. att formaliteterna vid tullklareringen sedan föregående års vårriksdag, då bevillningsutskottet prövade motionsyrkanden av samma innebörd, blivit så tillkrånglade att allmänflygets rörlighet allvarligt hämmas. Motionärerna anser att en stickprovskontroll bör kunna ersätta all form av tulldeklaration för flygplan som avgår till eller anländer från Danmark, Finland eller Norge.

För utlandstrafik med privatflyg gäller liksom tidigare bl. a. att färdplan skall lämnas till luftfartsverkets trafikledning och att landning i Sverige eller avgång härifrån med tullgods skall ske på tullflygplats om inte undantag i förväg medgetts av tullmyndigheten. Skriftlig anmälan för tullklarering skall ske såväl vid ankomsten som före avgången.

Som utskottet framhöll vid föregående års riksdag måste föreskrifterna beträffande flygtrafiken ses bl. a. mot bakgrunden av de särskilda svårigheter som föreligger att upprätthålla en tillfredsställande tullkontroll av denna trafik. Så kan t. ex. en kontroll inte såsom vid landsvägstrafik ske vid gränspassagen utan endast i samband med flygplanets start och landning.

De skärpningar av tullkontrollen som genomförts på senare tid ingår enligt vad utskottet inhämtat som ett led i intensifierade ansträngningar att bekämpa smuggling bl. a. av narkotika och gäller även annan trafik än flygtrafik. Någon mera väsentlig ändring som inskränker allmänflygets rörlighet har emellertid inte genomförts.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att förfarandet bör göras så enkelt som möjligt men anser att möjligheterna till effektiv kontroll inte får eftersättas. Förenklingar av förfarandet kan uppnås främst genom internationella överenskommelser, och frågan härom är som framgår av den tidigare redogörelsen redan uppmärksammas inom det nordiska tullsamarbetet och i tullagstiftningskommittén. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionerna I: 791 och II: 901.

Stockholm den 10 mars 1970

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från f ö r s t a kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Tistad (fp), Wärnberg (s), Sundin (cp), Tage Johansson (s), Wirmark (s), Levin (fp), Gösta Jacobsson (m) och Karl Pettersson (m); samt

från a n d r a kammaren: herrar Magnusson i Borås (m), Brandt (s), Engkvist (s), fru Holmqvist (s), herrar Vigelsbo (cp), Kristenson (s), Carlstein (s), Eriksson i Bäckmora (cp), Larsson i Umeå (fp) och Leander (s).